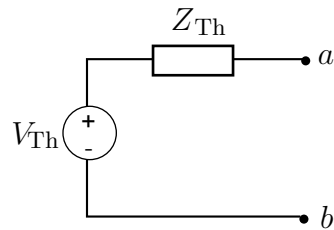

Formelsamling i kretsteori, ellära och elektronik

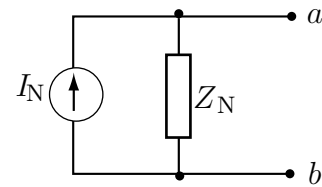
Elektro- och informationsteknik
Lunds tekniska högskola
April 2008

Komplexvärden

- Realdelskonvention: $v(t) = \operatorname{Re}\{V e^{j\omega t}\}$ och $i(t) = \operatorname{Re}\{I e^{j\omega t}\}$.
- Imaginärdelskonvention: $v(t) = \operatorname{Im}\{V e^{j\omega t}\}$ och $i(t) = \operatorname{Im}\{I e^{j\omega t}\}$.

Tvåpolsekvivalenter

Thévenin

Norton

Komplex effekt

$$S = \frac{1}{2} V I^* = P + jQ = |S|(\cos \varphi + j \sin \varphi)$$

$$S = \text{komplex effekt} \quad [\text{VA}]$$

$$|S| = \text{skenbar effekt} \quad [\text{VA}]$$

$$P = \operatorname{Re} S = \text{aktiv effekt (} = \text{tidsmedelvärdet av effektförbrukningen)} \quad [\text{W}]$$

$$Q = \operatorname{Im} S = \text{reaktiv effekt} \quad [\text{VA}_r] = [\text{VAR}]$$

$$\cos \varphi = \text{effektfaktor}$$

Effektanpassningsregeln

$$Z_L = Z_i^* \quad \text{och} \quad \max\{P_L\} = \frac{|V|^2}{8R_i}.$$

Ömsesidig induktans

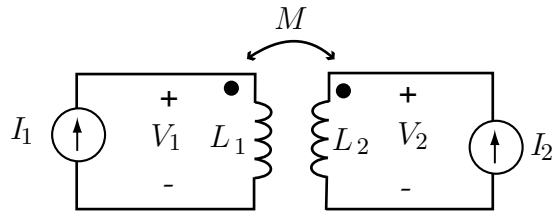
$$\begin{cases} V_1 = j\omega L_1 I_1 + j\omega M I_2 \\ V_2 = j\omega L_2 I_2 + j\omega M I_1 \end{cases}$$

L_1, L_2 = självinduktanser

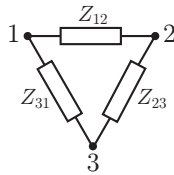
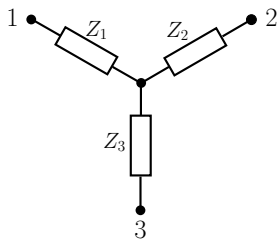
M = ömsesidig induktans

$M = k\sqrt{L_1 L_2}$ där $0 \leq k \leq 1$

k = kopplingsfaktorn

Nätverkstransformation

Y till Δ

$$Z_{12} = Z_1 + Z_2 + \frac{Z_1 Z_2}{Z_3}$$

$$Z_{23} = Z_2 + Z_3 + \frac{Z_2 Z_3}{Z_1}$$

$$Z_{31} = Z_3 + Z_1 + \frac{Z_3 Z_1}{Z_2}$$

Δ till Y

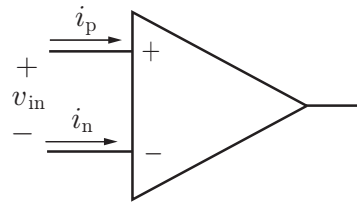
$$Z_1 = \frac{Z_{31} Z_{12}}{Z_{12} + Z_{23} + Z_{31}}$$

$$Z_2 = \frac{Z_{12} Z_{23}}{Z_{12} + Z_{23} + Z_{31}}$$

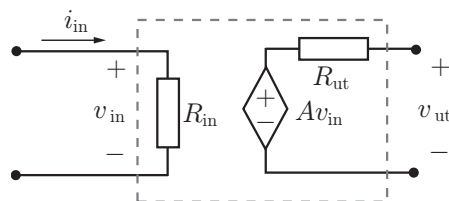
$$Z_3 = \frac{Z_{23} Z_{31}}{Z_{12} + Z_{23} + Z_{31}}$$

Ideal operationsförstärkare (OP)

För en ideal OP är $i_p = i_n = 0$. Vi använder vanligtvis negativ återkoppling där också $v_{in} = 0$.

Kretsmodell av spänningsförstärkare

Dioder

Shockleyekvationen

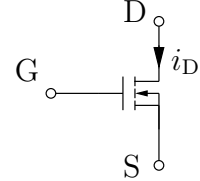
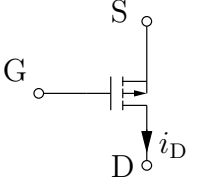
$$i_D = I_s \left(e^{\frac{v_D}{nV_T}} - 1 \right)$$

där $V_T = \frac{kT}{q}$, $q \approx 1.6 \cdot 10^{-19}$ C och $k \approx 1.38 \cdot 10^{-23}$ J/K.

Dynamisk resistans

$$r_d = \frac{1}{\left. \frac{di_D}{dv_D} \right|_Q}$$

MOSFET

	NMOS	PMOS
Kretssymbol		
$\mu \approx$	$675 \text{ cm}^2\text{V}^{-1}\text{s}^{-1}$	$240 \text{ cm}^2\text{V}^{-1}\text{s}^{-1}$
$\kappa \approx$	$115 \mu\text{AV}^{-2}$	$40 \mu\text{AV}^{-2}$
$V_t \approx$	$+0.5 \text{ V}$	-0.6 V
Subtröskel (strypt område)	$v_{GS} \leq V_t,$ $v_{DS} \geq 0,$ $i_D = 0$	$v_{GS} \geq V_t,$ $v_{DS} \leq 0,$ $i_D = 0$
Linjärt område	$v_{GS} \geq V_t,$ $0 \leq v_{DS} \leq v_{GS} - V_t,$ $i_D = K(2(v_{GS} - V_t)v_{DS} - v_{DS}^2)$	$v_{GS} \leq V_t,$ $0 \geq v_{DS} \geq v_{GS} - V_t,$ $i_D = K(2(v_{GS} - V_t)v_{DS} - v_{DS}^2)$
Mättnadsområde	$v_{GS} \geq V_t,$ $v_{DS} \geq v_{GS} - V_t,$ $i_D = K(v_{GS} - V_t)^2$	$v_{GS} \leq V_t,$ $v_{DS} \leq v_{GS} - V_t,$ $i_D = K(v_{GS} - V_t)^2$
v_{DS}, v_{GS}	Vanligtvis positiva	Vanligtvis negativa

$$K = \frac{W}{L} \frac{\kappa}{2}$$

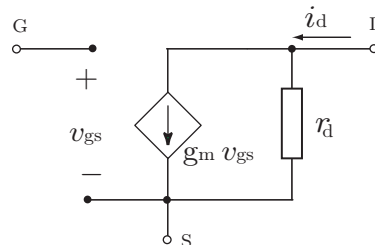
Småsignalmodell

Småsignalmodell för en FET, där

$$g_m = \left. \frac{\partial i_D}{\partial v_{GS}} \right|_{\text{arbetspunkt}}$$

och

$$\frac{1}{r_d} = \left. \frac{\partial i_D}{\partial v_{DS}} \right|_{\text{arbetspunkt}}$$

Trigonometriska formler

$$\sin \alpha = \cos(\alpha - \pi/2)$$

$$\cos \alpha = \sin(\alpha + \pi/2)$$

$$\cos^2 \alpha + \sin^2 \alpha = 1$$

$$\cos^2 \alpha - \sin^2 \alpha = \cos 2\alpha$$

$$2 \sin \alpha \cos \alpha = \sin 2\alpha$$

$$\sin(\alpha + \beta) = \sin \alpha \cos \beta + \cos \alpha \sin \beta$$

$$\cos(\alpha + \beta) = \cos \alpha \cos \beta - \sin \alpha \sin \beta$$

$$2 \sin \alpha \sin \beta = \cos(\alpha - \beta) - \cos(\alpha + \beta)$$

$$2 \sin \alpha \cos \beta = \sin(\alpha + \beta) + \sin(\alpha - \beta)$$

$$2 \cos \alpha \cos \beta = \cos(\alpha + \beta) + \cos(\alpha - \beta)$$

$$A \cos \alpha + B \sin \alpha = \sqrt{A^2 + B^2} \cos(\alpha - \beta) \text{ där } \cos \beta = \frac{A}{\sqrt{A^2 + B^2}}, \sin \beta = \frac{B}{\sqrt{A^2 + B^2}}$$

$$\cos \alpha = \frac{e^{j\alpha} + e^{-j\alpha}}{2}$$

$$e^{j\alpha} = \cos \alpha + j \sin \alpha$$

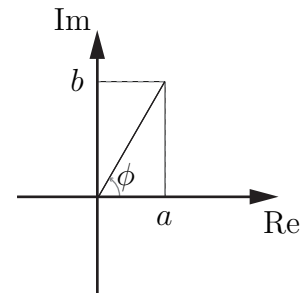
$$\sin \alpha = \frac{e^{j\alpha} - e^{-j\alpha}}{2j}$$

Komplexa tal

$$z = a + jb = |z|e^{j\phi}$$

där

$$|z| = \sqrt{a^2 + b^2} \text{ och om } a > 0 \text{ är } \phi = \arctan \frac{b}{a}$$

Ekvationssystem (2 × 2)

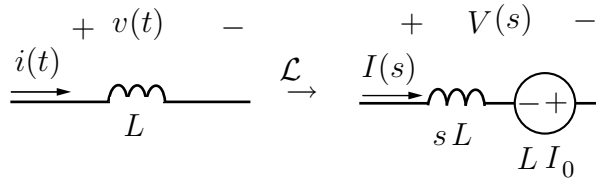
$$\begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix} \begin{pmatrix} X_1 \\ X_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} Y_1 \\ Y_2 \end{pmatrix}$$

med lösning

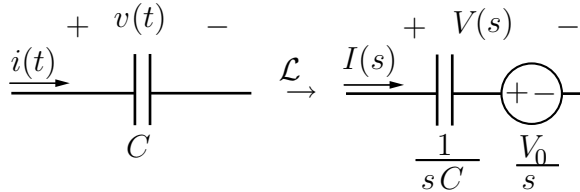
$$\begin{pmatrix} X_1 \\ X_2 \end{pmatrix} = \frac{1}{ad - bc} \begin{pmatrix} d & -b \\ -c & a \end{pmatrix} \begin{pmatrix} Y_1 \\ Y_2 \end{pmatrix}$$

Laplaceformen

Spole med $i(0^-) = I_0$:
 $V(s) = L(sI(s) - I_0)$

Kondensator med $v(0^-) = V_0$:
 $I(s) = C(sV(s) - V_0)$

	$f(t)$	$F(s)$
1.	$\alpha f(t)$	$\alpha F(s)$
2.	$f_1(t) + f_2(t) + f_3(t) + \dots$	$F_1(s) + F_2(s) + F_3(s) + \dots$
3.	$\frac{df(t)}{dt}$	$sF(s) - f(0^-)$
4.	$\int_0^t f(\tau) d\tau$	$\frac{F(s)}{s}$
5.	$f(t - a) u(t - a), \quad a > 0$	$e^{-as} F(s)$
6.	$e^{-at} f(t)$	$F(s + a)$
7.	$f(at), \quad a > 0$	$\frac{1}{a} F\left(\frac{s}{a}\right)$

Begynnelsevärdessatsen $\lim_{t \rightarrow 0^+} f(t) = \lim_{s \rightarrow \infty} sF(s)$

Slutvärdessatsen $\lim_{t \rightarrow \infty} f(t) = \lim_{s \rightarrow 0} sF(s)$

	$f(t)$	$F(s)$
1.	$\delta(t)$	1
2.	$\frac{d^n}{dt^n} \delta(t)$	s^n
3.	$u(t)$, enhetssteget	$\frac{1}{s}$
4.	$\frac{t^n}{n!} u(t)$	$\frac{1}{s^{n+1}}$
5.	$e^{-at} u(t)$	$\frac{1}{s+a}$
6.	$\frac{t^n}{n!} e^{-at} u(t)$	$\frac{1}{(s+a)^{n+1}}$
7.	$\frac{e^{-at} - e^{-bt}}{b-a} u(t)$	$\frac{1}{(s+a)(s+b)}$
8.	$\frac{ae^{-at} - be^{-bt}}{a-b} u(t)$	$\frac{s}{(s+a)(s+b)}$
9.	$\sin(\omega_0 t) u(t)$	$\frac{\omega_0}{s^2 + \omega_0^2}$
10.	$\cos(\omega_0 t) u(t)$	$\frac{s}{s^2 + \omega_0^2}$
11.	$(\sin(\omega_0 t) - \omega_0 t \cos(\omega_0 t)) u(t)$	$\frac{2\omega_0^3}{(s^2 + \omega_0^2)^2}$
12.	$\omega_0 t \sin(\omega_0 t) u(t)$	$\frac{2\omega_0^2 s}{(s^2 + \omega_0^2)^2}$
13.	$e^{-at} \sin(\omega_0 t) u(t)$	$\frac{\omega_0}{(s+a)^2 + \omega_0^2}$
14.	$e^{-at} \cos(\omega_0 t) u(t)$	$\frac{s+a}{(s+a)^2 + \omega_0^2}$

TRANSMISSIONSLEDNINGAR

Ledningsekvationerna, förlustfri dubbelledning

$$\begin{aligned} -\frac{\partial v}{\partial z} &= L \frac{\partial i}{\partial t} \\ -\frac{\partial i}{\partial z} &= C \frac{\partial v}{\partial t} \end{aligned}$$

Allmän lösning, förlustfri dubbelledning

$$\begin{aligned} v &= v^+(z - v_p t) + v^-(z + v_p t) \\ i &= \frac{1}{Z_0} v^+(z - v_p t) - \frac{1}{Z_0} v^-(z + v_p t) \end{aligned}$$

$$v_p = \frac{1}{\sqrt{LC}} \quad Z_0 = \sqrt{\frac{L}{C}} \quad LC = \mu_r \mu_0 \varepsilon_r \varepsilon_0$$

Ledningsekvationerna, sinusformigt tidsberoende

$$\begin{aligned} -\frac{dV}{dz} &= RI + j\omega LI \\ -\frac{dI}{dz} &= GV + j\omega CV \end{aligned}$$

Allmän lösning, sinusformigt tidsberoende

$$\begin{aligned} V(z) &= V_1 e^{-\gamma z} + V_2 e^{\gamma z} \\ I(z) &= \frac{1}{Z_0} (V_1 e^{-\gamma z} - V_2 e^{\gamma z}) \end{aligned}$$

Utbredningskonstant

$$\gamma = \sqrt{(R + j\omega L)(G + j\omega C)} = \alpha + j\beta$$

Karakteristisk impedans

$$Z_0 = \sqrt{\frac{R + j\omega L}{G + j\omega C}}$$

Impedansen för en dubbelledning med längden l avslutad med Z_L

$$Z_{\text{in}} = Z_0 \frac{Z_L \cosh(\gamma l) + Z_0 \sinh(\gamma l)}{Z_0 \cosh(\gamma l) + Z_L \sinh(\gamma l)} = Z_0 \frac{1 + \Gamma e^{-2\gamma l}}{1 - \Gamma e^{-2\gamma l}}$$

Impedansen för en förlustfri ledning med längden l avslutad med Z_L

$$Z_{\text{in}} = Z_0 \frac{Z_L \cos(\beta l) + jZ_0 \sin(\beta l)}{Z_0 \cos(\beta l) + jZ_L \sin(\beta l)} = Z_0 \frac{1 + \Gamma e^{-j2\beta l}}{1 - \Gamma e^{-j2\beta l}}$$

Reflektionsfaktorn för spänning vid belastningen

$$\Gamma = \frac{Z_L - Z_0}{Z_L + Z_0}$$

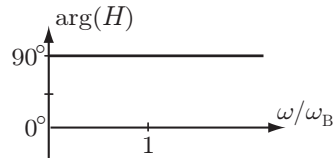
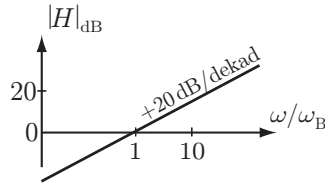
Rätlinjeapproximationer av Bodediagram

$H(s)$

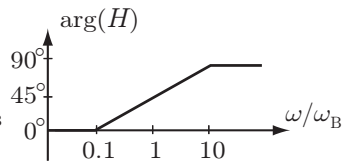
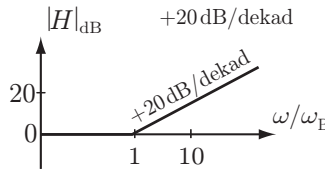
Amplitud

Fas

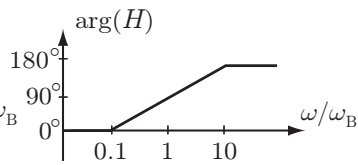
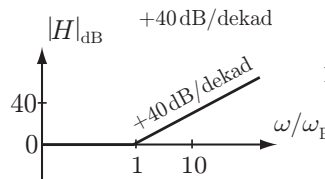
$$\frac{s}{\omega_B}$$

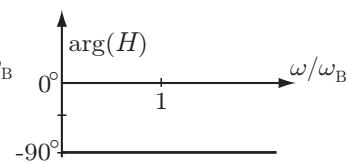
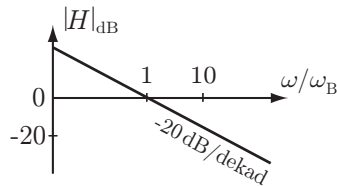
$$1 + \frac{s}{\omega_B}$$

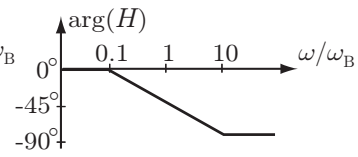
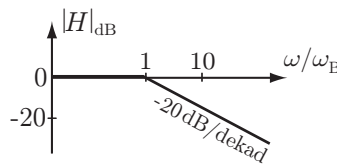
$$1 + 2\zeta \frac{s}{\omega_B} + \frac{s^2}{\omega_B^2}$$

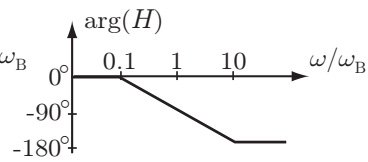
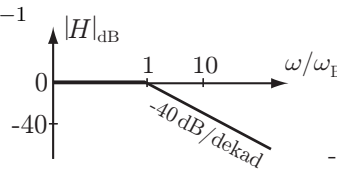
$$\left(\frac{s}{\omega_B}\right)^{-1}$$

$$\left(1 + \frac{s}{\omega_B}\right)^{-1}$$

$$\left(1 + 2\zeta \frac{s}{\omega_B} + \frac{s^2}{\omega_B^2}\right)^{-1}$$

RCL-beräkningar

Kretsparametrarna i fältuttryck:

R	C	L
$R = \frac{v_a - v_b}{i}$	$C = \frac{q}{v_a - v_b}$	$L = \frac{\phi}{i}$
$\int_S \mathbf{J} \cdot \mathbf{e}_n \, dS = i$	$\oint_S \mathbf{D} \cdot \mathbf{e}_n \, dS = q$	$\int_S \mathbf{B} \cdot \mathbf{e}_n \, dS = \phi$
$\int_{P_a}^{P_b} \mathbf{E} \cdot d\mathbf{r} = v_a - v_b$	$\int_{P_a}^{P_b} \mathbf{E} \cdot d\mathbf{r} = v_a - v_b$	$\oint_C \mathbf{H} \cdot d\mathbf{r} = i$
$\mathbf{J} = \sigma \mathbf{E}$	$\mathbf{D} = \varepsilon_0 \varepsilon_r \mathbf{E}$	$\mathbf{B} = \mu_0 \mu_r \mathbf{H}$

Fälten uppfyller följande villkor:

$$\begin{aligned}
 \nabla \times \mathbf{E} = 0 & \quad \Leftrightarrow \quad \mathbf{E} = -\nabla V & \quad \Leftrightarrow & \quad \oint_C \mathbf{E} \cdot d\mathbf{r} = 0 \\
 \nabla \cdot \mathbf{J} = 0 & & \quad \Leftrightarrow & \quad \oint_S \mathbf{J} \cdot \mathbf{e}_n \, dS = 0 \\
 \nabla \cdot \mathbf{B} = 0 & & \quad \Leftrightarrow & \quad \oint_S \mathbf{B} \cdot \mathbf{e}_n \, dS = 0
 \end{aligned}$$

Kretsparametrarna i effekt- och energiuttryck:

	R	C	L
Krets	$p = Ri^2 = v^2/R$	$w_e = \frac{1}{2}Cv^2 = \frac{1}{2}q^2/C$	$w_m = \frac{1}{2}Li^2 = \frac{1}{2}\phi^2/L$
Fält	$p = \int \mathbf{E} \cdot \mathbf{J} \, dV$	$w_e = \frac{1}{2} \int \mathbf{D} \cdot \mathbf{E} \, dV$	$w_m = \frac{1}{2} \int \mathbf{B} \cdot \mathbf{H} \, dV$